

UTVECKLINGSENHETEN

Kommunstyrelseförvaltningen

2023-12-18

Dnr 2023-00206

Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete i Bollnäs kommun, maj – november 2023

Utdelningsadress

821 80 Bollnäs

Besöksadress

Stadshusetorget
2

Webb

www.bollnas.se

Telefon

0278-250 00

E-post

bollnas@bollnas.se

Innehåll

Trygghetsskapande arbete i Bollnäs kommun	4
Ny lag från och med 1 juli 2023	4
Den nya lagen i Bollnäs kommun.....	4
Nytt sätt att samla in lägesbilder – Embrace.....	4
Rapport, maj– oktober 2023	5
Trygghet.....	5
Alkohol, narkotika, doping och tobak.....	7
Våld.....	9

Trygghetsskapande arbete i Bollnäs kommun

Sedan några år tillbaka har Bollnäs kommun regelbundet kartlagt och tagit fram aktuella lägesbilder avseende trygghet och brottslighet. Information samlas in genom att en enkät skickas ut varannan vecka till ca 30 rapportörer från olika delar av samhället. Det är både från företag, kommunen, sjukvård och föreningar. Enkäten består av frågor som flera kommuner använder sig av och ingår i ett arbetssätt som kallas för Effektiv samordning för trygghet. Utifrån resultatet samordnar kommunen och polisen insatser. Polisen använder resultatet som underlag när de prioriterar sitt arbete. Kommunen använder det som underlag i vilka insatser som ska göras. Utifrån det som framkommit har följande områden prioriterats

- att öka kunskapen om att anmäla oro för barn,
- riktade insatser till föräldrar och gör utskick gällande a-traktorer, droger och alkohol.
- att upptäcka mörkertal för våld i nära relationer

Även den generella tryggheten lyfts som ett prioriterat område.

Ny lag från och med 1 juli 2023

I juli 2023 trädde en ny lag som reglerar kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet i kraft. Förhoppningen med den nya lagen är att kommuner mer effektivt och träffsäkert ska minska brottsligheten genom ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Enligt den nya lagen ska kommunerna kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och ta fram en lägesbild. Utifrån lägesbilden ska de sedan ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska beslutas senast den 1 juli 2024. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion.

Den nya lagen i Bollnäs kommun

I och med att Bollnäs kommun sedan några år har gjort insamlingar av nulägesbilder så uppfyller kommunen redan lagen. Den samordningsfunktion som kommunen ska ansvara för finns också redan på plats. Det finns även en styrgrupp, den så kallade Styrgruppen för social hållbarhet där verksamhetschefer från olika förvaltningar samt polis ingår.

Just nu pågår en kartläggning av olika delar för att ta fram den åtgärdsplan som är en del av lagkravet. Den ska innehålla aktiviteter för att öka tryggheten och minska brottsligheten. Genomförandet av åtgärdsplanen kommer att påbörjas under 2024.

Nytt sätt att samla in lägesbilder – Embrace

För att underlätta nulägesbildsinsamlingen har kommunen upphandlat ett system som heter Embrace-safety. I systemet får handläggarna stöd i att kontinuerligt kartlägga och skapa gemensamma lägesbilder, analysera brottens, otrygghetens och otrygghetsskapande händelsers orsaker, dokumentera samordnade insatser som riktas mot problemens orsaker, följa upp och utvärdera

de insatser som görs, samt återkoppla resultatet till beslutsfattare och invånare. Införandet av Embrace har precis påbörjats och det har utbildats cirka 25 rapportörer som arbetar inom olika verksamheter i kommunen. Framåt kommer även förenings- och näringsliv att bjudas in till att bli rapportörer.

Rapport, maj– oktober 2023

Trygghet

Läget i Bollnäs kommun

Under sommaren har det med stöd av extra medel funnits personal från individ- och familjeomsorgens verksamhet som utfört fältarbete under perioderna vecka 21 till 25 samt till vecka 33 till 35. Vardagar har fältarbetet genomförts mellan kl. 15 – 21 och fredagar alternativt lördagar kl. 21-02.

Under fältarbetet har flera situationer uppmärksammats där barn och unga varit utsatta på olika sätt och som föranlett att information lämnats vidare till polis och/eller socialtjänst. Utifrån att Resecentrum utgör en riskmiljö för barn och ungdomar har uppdraget varit att särskilt hålla fokus på platsen. Därför har Resecentrum besökts vid flertalet tillfällen under varje fältarbetstillfälle.

Bland annat har följande observerats inom Bollnäs kommun:

- Öppen droghandel. Inblandade personer är i åldern 14–40 år.
- Kraftigt berusade personer, både av alkohol och/ eller narkotika, på flera platser i kommunen gällande personer i åldrar från 14 till 80 år.
- Äldre män som söker upp ungdomar och som ibland efterfrågar byteshandel.
- Gränsöverskridande beteenden på resecentrum som handlar om bland annat nedskräpning, rökning av vape (e-cigarett) inomhus, högt tonläge som allmänheten upplever som skrämmande stundtals, hundrastning i vänthallarna, bruk av alkohol och lustgas.

77 rapporter om olika händelser har rapporterats in från de kommunala verksamheterna i lägesbildsinsamlingen under perioden 1 maj 2023 till 26 oktober 2023. De flesta rapporter rör skadegörelse, andra oroligheter, klotter och inbrott. ”Andra oroligheter” innebär till exempel att det gjorts fynd av lustgastuber, att det observerats langning eller att det observerats grupper av personer som skapar en otrygg stämning. Det finns dock en medvetenhet om att inrapporteringarna inte är heltäckande och att det har inträffat fler händelser än vad som inrapporterats.

Trygghetsfrämjade insatser från Bollnäs kommun

Medborgarlöfte och medborgardialoger

Kommunerna i Hälsingland och lokalpolisområde Hälsingland har ett samverkansavtal gällande trygghetsskapande arbete, *Samverkansavtal mellan Hälsinglands kommuner och lokalpolisområde Hälsingland, dnr 2017-00239*. Avtalet gäller från och med 1 januari 2018 och framåt.

Syftet med samverkansavtalet är att:

”tydliggöra vikten av samverkan samt att skapa en struktur för hur det brottsförebyggande arbetet ska genomföras. En väl underbyggd lägesbild i varje kommun förstärker arbetet med att förebygga brott och främja trygghet för kommunernas invånare.”

En del av avtalet säger att varje kommun ska genomföra medborgardialoger och därigenom skapa gemensamma medborgarlöften.

Det nuvarande medborgarlöftet sträcker sig året ut.

Bollnäs kommun och polisen har genomfört ett antal medborgardialoger på olika platser i kommunen samt erbjudit de som lever och verkar i kommunen att svara på en enkät om hur de upplever tryggheten i Bollnäs kommun. De flera hundra individuella resultatet från dialogerna och enkäten kommer att bearbetas under resterande del av hösten och kommer fungera som underlag för den aktivitetsplan som tidigare nämndes.

Fältarbete

Som nämnts tidigare har det med extra medel funnits möjlighet att frigöra personal från individ och familjeomsorgen att ”fälta” under sommaren.

Unga samhällsutvecklare

Som en del av Bollnäs kommuns erbjudande om feriearbete under sommaren 2023 har 22 ungdomar arbetat med fyra områden som Bollnäs kommun har utmaningar inom. De valda utmaningarna har utgått från kommunens nulägesbildsinsamling, enkäten Lokal Uppföljning av Ungdomspolitik (LUPP), Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysnings enkät om skolelevs drogvänor (CAN), Statistiska centralbyråns medborgarenkät, Nationella trygghetsundersökningen samt Nationella folkhälsoenkäten. Utmaningarna har förankrats med ordförande för demokrati- och valberedningen, som en del av arbetet med kommunens ungdomsinflytande. Utmaningen inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet var att utforska:

- Hur kan vi göra Bollnäs kommun till en tryggare plats för unga?
Förslaget från arbetsgruppen var att anordna aktiviteter för ungdomar under kvällstid med syftet att skapa en trygg och stimulerande miljö, där de kan engagera sig och umgås

Förslagen presenterades för en panel bestående av förtroendevalda och tjänstepersoner inom Bollnäs kommun.

Förslagen kommer att hanteras och hanteras delvis redan i pågående processer inom kommunens olika verksamheter.

Sommaraktiviteter

Inom kulturrensens verksamhetsområde har det arrangerats aktiviteter på Folkparken Långnäs i Bollnäs. Det har varit tre inriktningar:

- Större evenemang med den breda allmänheten som målgrupp, detta arrangerades av kulturenheten eller externa arrangörer, eller genom ett samarbete.
- Kostnadsfria dagsaktiviteter för Barn – Barnens Park.
- Ungdomsgruppen – en grupp av ungdomar som hjälpt till att arrangera, agera referensgrupp och som har Folkets Park som en trygg plats att vara på.

De aktiviteter som genomförts har inte bara lett till att det finns saker att göra utan skapar också en trygg plats för barn, ungdomar och vuxna att vara på. Aktiviteterna har varit allt från danslektioner, konserter, öppet hus med ”chill” och korvgrillning, epa-träff, basket, innebandy, pyssel/hantverk till skattjakt och sandlott och en hel del annat också.

Det här kan du som invånare göra

För att öka tryggheten för våra ungdomar så kan du som förening eller privatperson nattvandera, till exempel med Nattvandrarerna i Sverige. Här kan du läsa mer: [Nattvandera och samla pengar till din favoritförening](#)

Om du observerar oroligheter eller pågående brott ring polisen på 112, är det inte akut ring 114 14 eller anmäl på www.polisen.se. Du kan också lämna in observationer till kommunen rörande till exempel klotter, gatubelysning, skadegörelse med mera på [felanmälan](#)

Har du oro för ett barn/ungdom, gör en orosanmälan här: [Oro för barn 0-17 år anmälan](#).

Det går också att göra anmälan via telefon. På kontorstid ringer du 0278-252 02 efter kontorstid är telefonnumret: 026-10 02 25.

Alkohol, narkotika, doping och tobak

Som nämnts tidigare observeras det handel och bruk av droger i Bollnäs kommun. Värt att notera är att allt bruk av droger främjar den kriminalitet och det drogrelaterade våld som sker i Sverige och som ökat under en längre en tid. De som brukar narkotika möjliggör för de kriminella grupperingarna att fortsätta med sin verksamhet och tjäna ännu mer pengar.

Läget i Bollnäs kommun

De sista mätningarna som gjorts av avloppsvatten visar ökning av olika droger vid olika mätningar vilket skulle kunna indikera att de som brukar narkotika använder det som för tillfället är tillgängligt – vilken slags drog är kanske inte så viktigt.

Drogförebyggande arbete i Bollnäs kommun

De feriearbetare som fick i uppdrag att undersöka olika utmaningar i kommunen fick även i uppgift att utforska hur drogbruk kan minskas utifrån frågan:

- Vad kan vi göra för att nå ett drogfritt samhälle?

Förslaget från arbetsgruppen var att erbjuda temadagar med talare som ungdomar finner intressanta och inspirerande. Genom att erbjuda relevant information och utbildning vill de minska droganvändningen bland ungdomar och arbeta mot ett drogfritt samhälle.

Det här kan du som invånare göra

Barn har rätt till ett tryggt liv med goda uppväxtvillkor, där hör varken alkohol, narkotika, doping eller tobak hemma. Du har möjlighet att trygga barns uppväxtvillkor och hjälpa till att skapa ett tryggare samhälle.

Lär känna dina barns kompisar. Var intresserad av vad barnen / ungdomarna gör, vem de umgås med (även på nätet) och var de är.

Tips till föräldrar och vårdnadshavare:

Ställ frågor och prata med ditt barn.

Var vaken när ditt barn kommer hem.

Lukta! Parfym och tuggummi kan dölja doft.

Var uppmärksam på om ditt barn använder ögondroppar. Ögondroppar döljer röda ögon som kan uppstå om barnet röker cannabis.

Hur ser pupillerna ut – är de ”för stora” eller ”för små”?

Håll koll på ditt barns sociala medier och vilka de kommunicerar med där.

Håll koll på vad ditt barn köper för sin vecko- eller månadspeng, även för det du swishar till ditt barn.

Håll koll på barnens konton, försvinner det eller kommer det in pengar till eller från okända?

Prata med andra föräldrar och hjälp varandra att hålla koll, kom överens om gemensamma regler för era barn.

Prata med ditt barn om din inställning till droger och alkohol, fester och att vara ute sent på kvällarna.

Föregå med gott exempel, reflektera över dina egna drog och alkoholvanor.

Var beredd att åka i väg under kvällen om något skulle hända.

Ring polisen om något händer. Är det akut ring [112](tel:112), om inte ring [114 14](tel:11414).

Anmäl till polisen om du misstänker droghandel. Är det pågående ring 112 annars anmäl på 114 14 alternativt www.polisen.se

Misstänker du att ett barn /ungdom missbrukar, säljer droger eller befinner sig i en miljö där det finns droger, gör en orosanmälan här: [Oro för barn 0-17 år anmälan](#).

Det går också att göra anmälan via telefon. På kontorstid ringer du 0278-252 02 efter kontorstid är telefonnumret: 026-10 02 25.

Här finns mer information:

<https://bollnas.se/omsorg-och-stod/familj-barn-och-ungdom/stod-till-familjen/foraldrastod-om-skadligt-bruk-riskmiljo-och-beteende>

<https://polismuseet.se/skola/pedagogiska-utbildningsmaterial/foraldraskolan-om-droger/>

[Droghandboken – Vad gör jag om det händer. Film.](#)

Våld

Statistiken över anmälda brott omfattar alla händelser som anmälts och registrerats som brott hos Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning visar sig vara annat än brott. År 2022 anmäldes 36 019 fall av misshandel där den utsatta var bekant med gärningspersonen. För anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor 2022 begicks brottet av en bekant person i 80 procent av fallen. Motsvarande siffra för vuxna män var 42 procent. Under 2022 konstaterades 10 fall av dödligt våld där offer och förövare hade en parrelation. Mäns våld mot kvinnor och killars våld mot tjejer är den yttersta konsekvensen av ett ojämnt samhälle. Förutom lidandet för den som är våldsutsatt påverkar våldet också närstående och innebär stora kostnader för samhället. Män/-pojkar utsätts för mest våld i samhället, men är också de som mest utsätter andra. Flickor/-kvinnor i jämförelse med pojkar/-män oftare utsätts för grovt, upprepat och kontrollerande våld från en partner och det också vanligare att de utsätts för sexuellt våld i nära relationer. Men våld i nära relationer förekommer i alla typer av relationer mellan närstående oavsett sexuell läggning och könsidentitet. Kvinnor, män och ickebinära kan utsättas för våld. De kan även vara förövare. Våld i nära relation sker vanligtvis inomhus i personens egen bostad och när det gäller våld som sker i ungas partnerrelationer så sker mycket av våldet unga utsätts för även i skolmiljön. Dödligt våld mot kvinnor utgör den mest extrema formen av mäns våld mot kvinnor.

Sammanfattning av Friends rapporten 2023

Barn i Sverige har aldrig tidigare rapporterat så höga nivåer av psykisk ohälsa som de gör nu. Att känna sig trygg är den viktigaste faktorn för att barn och unga ska må bra och i det är vuxenvärlden avgörande. Trygghet minskar också risken för att svåra händelser blir till trauman. Det finns en glasklar koppling mellan mobbning och återkommande psykiska besvär. Ju mer mobbning, desto mer psykiska besvär. Samhället i stort och skolväsendet i synnerhet, brister i sitt ansvar att skydda barn mot mobbning, trauman och psykisk ohälsa. Lösningarna ligger i att öka intensiteten och kapaciteten i att främja barns hälsa och att förebygga kränkningar och mobbning. På mellanstadiet uppger nästan varannan elev att de utsätts för kränkningar av en annan elev. Att alla barn har rätt att

känna sig trygga i skolan är något som slås fast både i barnkonventionen och skollagen, men dessa rättigheter kränks dagligen.

Mobbning är när någon blir utsatt för upprepade kränkningar över tid. Det påverkar barns och ungas relationer, både till jämnåriga och till vuxna. Det är vanligt att barn och unga som blir utsatta för mobbning får skamkänslor, vilket gör det svårt att etablera och upprätthålla sociala band till andra människor. Barn som utsätts för mobbning har färre vänner, är mer ensamma och känner mindre tillit till vuxna i skolan.

14 procent av mellanstadieeleverna och 11 procent av högstadieeleverna rapporterar att de har utsatts för frekventa kränkningar.

Det är nära dubbelt så vanligt att elever med NPF (neuropsykiatrisk funktionsnedsättning) är utsatta för frekventa kränkningar, det vill säga mobbning.

Det är tre gånger så vanligt att elever som identifierar sig som HBTQI+ är utsatta för frekventa kränkningar, det vill säga mobbning.

Här kan du läsa hela rapporten: [Friendsrapporten 2023 | Friends](#)

Väldsförebyggande arbete i Bollnäs

Våld är ett prioriterat område i det förebyggande arbetet i Bollnäs kommun. Att förebygga och upptäcka mörkertalet när det kommer till våld i nära relation och våld mot barn är livsviktigt. Konsekvenser av våld påverkar hälsan på kort och lång sikt både hos den som utsätts, den som lever i våldets närhet och den som utövar våld. Bollnäs kommun har under 2021–2022 deltagit i projektet: En kommun fri från våld. Projektet har syftat till att ta fram strategiska utvecklingsområden hur våld kan förebyggas, här har barns trygga uppväxtvillkor samt våld i ungas partnerrelationer varit i fokus. Implementering av framtagna utvecklingsområden sker löpande med planerade insatser.

Alla barn och unga har rätt till en trygg uppväxt. När vårdnadshavare inte kan ta ansvar för sina barn fullt ut behöver samhället stödja och skydda barn som annars riskerar en ogynnsam utveckling. Under augusti månad sju sattes utbildningsinsatsen: att anmäla oro för barn. Insatsen syftade till att öka kunskapen om hur det går till att anmäla oro för barn och varför man ska göra det. En annan insats som gjordes under augusti månad och som även lyftes under vecka 47 ”Tillsammans mot våld” var att upptäcka mörkertal, alltså det våld som sker bakom låsta dörrar och i nära relation. Kommunen tillsammans med polis och Bollnäs Bostäder tog fram en gemensam film med information om det våld som sker, vad man kan göra och var man kan söka hjälp. Under vecka 47 höjdes uppmärksamhet ytterligare mot våld i nära relation på många olika sätt. Vi erbjöd bland annat föreläsning tillsammans med biblioteket och ABF, vi lade ut inlägg på sociala medier och webb och vi hissade de orangea

flaggor under hela veckan. Här kan du som är nyfiken läsa mer om hur vi jobbade mot våld under vecka 47 [Tillsammans mot våld | Bollnas kommun](#)

[Det här kan du som invånare göra](#)

Alla människor har rätt till ett liv fritt från våld, barn och unga har rätt till en trygg uppväxt. Våga se, reagera och agera mot våld! Agerar vi på ett tidigt stadium, även mot mindre våldshandlingar så hindrar vi det grövre våldet att få fäste.

Om du observerar att någon utsätts för våld ring polisen på 112, är det inte akut ring 114 14 eller anmäl på www.polisen.se.

Har du oro för ett barn/ungdom, gör en orosanmälan här: [Oro för barn 0-17 år anmälan](#)

Det går också att göra anmälan via telefon. På kontorstid ringer du 0278-252 02 efter kontorstid är telefonnumret: 026-10 02 25.

OBS!

Tänk också på att göra en orosanmälan vid våld i ungas partnerrelationer. Både hen som utsätts och hen som utsätter någon annan har rätt till skydd, hjälp och stöd

Oavsett ålder eller könstillhörighet, om du är utsatt för våld eller utsätter någon annan så finns skydd, hjälp och stöd.

Här hittar du mer information om var du kan vända dig:

[Våld i nära relationer | Bollnas kommun](#)

[Våld och hot | Bollnas kommun](#)

För polisen råder det ingen tvekan. Att utsätta en närstående för våld, hot eller kränkningar är ett allvarligt brott. Om du eller någon du känner – vuxen eller barn – är utsatt, kontakta polisen. Det är såklart inte enkelt, men en kontakt med polisen kan vara ett steg på vägen. Vid en akut situation ring polisen på 112, är det inte akut ring 114 eller anmäl på www.polisen.se.